

UIT DE BOEKENKAST

In oktober outte de 21-jarige Australische middenvelder van Adelaide United Josh Cavallo zich als homo, en haalde daarmee het VRT-journaal. Hoe dramatisch is het met de (sport)wereld gesteld als de seksuele geaardheid van iemand langs de andere kant van de aardbol een nieuwsitem is? Helaas is het dat. Want er blijkt nog steeds een hardnekkige associatie te bestaan tussen sportbeleving en seksuele geaardheid. Uit de boekenkast haalden we deze: *Homosportclubs in Nederland 1980-2020*, een historisch overzicht van clubs voor halebli's die buiten de traditioneel homofobe bastions willen sporten. Het is weer de periode van het jaar voor de goede voorname. Ook de sport zit er vol mee, lees u vooral het edito hiernaast. Een van de goede sportvoornemens is meer inclusief worden. Dan hoeft een uit de kast komende voetballer voortaan geen nieuws meer te zijn. (MH)

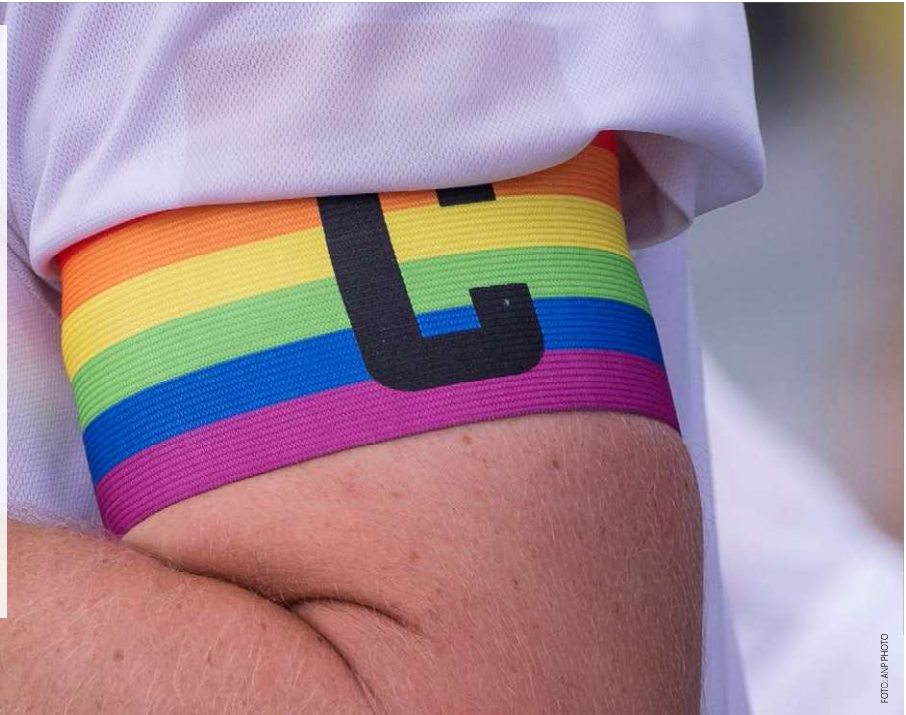

FOTO: ANPHOTO

JEROEN SCHEERDER

Hooliganisme 2.0: voetbal als maatschappelijke barometer

Er zijn sportlui van wie de naam deel is gaan uitmaken van het dagelijkse taalgebruik. 'Beamonisque' en 'Merckxiaans' zijn daar voorbeelden van. Het zijn adjectieven waarmee we een buitengewoon grootse (sport)prestatie van een persoon willen omschrijven.

Ook namen als Lobanovski en Panenka staan in ons sportalfabet gebeiteld, met name omdat ze als trainer of als voetballer een nieuwe strategie of techniek toepasten die vervolgens hun naam zou dragen. In die zin zijn er natuurlijk ook de sporters die een bepaalde bewegingsvorm naar zich hebben laten noemen vanwege de originaliteit en/of moeilijkheid, denk aan de Fosbury-flop in de atletiek, het Axel-onderdeel in het kunstschaatsen en recent nog de Derwael-Fenton-oefening in de gymnastiek. En wie als 'Poulidor' aangeduid wordt, behaalde herhaaldelijk een verdienstelijk resultaat maar nooit een grote overwinning. De eeuwige tweede dus. Andere persoonsnamen hebben – in de sportwereld, maar ook daarbuiten – een ronduit negatieve connotatie. Charles Cunningham Boycott (1852-1897) was een Britse rentmeester in Ierland die wegens zijn asociale gedrag door zijn pachters en zijn burens geïsoleerd werd van de lokale gemeenschap. *To boycott* werd nadien als werkwoord opgenomen in de Engelse taal. Het impliceert dat relaties met een land, bedrijf of individu verbroken worden. De bekendste boycotts zijn wellicht de olympische, met name die van de Spelen in 1980 en 1984.

Zogenaamde eponiemen zijn de sport dus niet vreemd. Zo ook voor het fenomeen van het hooliganisme. Patrick Hoolihan was een Ierse misdadiger die op het einde van de negentiende eeuw Londen onveilig maakte samen met een bende volgelingen. Decennia later zou zijn naam aldus gebruikt

worden om het geweld dat (voetbal)supporters plegen te benoemen. Hoewel bij voorbeeld wagenwedstrijden in de klassieke oudheid reeds sprake was van agressie door en tussen supporters, duidt de term hooliganisme met betrekking tot voetbalgerelateerd geweld op vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw. Gevraagd naar de oorzaken van dit geweld geven voetbalsociologen doorgaans twee verklaringen. Het is wat op het veld zelf gebeurt dat tot agressie tussen supporters aanzet, of groepen van supporters gaan met elkaar op de vuist zonder dat er hiervoor een directe aanleiding op het veld is. In beide gevallen ontstaat het geweld in het stadion en verplaatst het zich mogelijk naar daarbuiten. Dat is wat het hooliganisme van de vorige eeuw kenmerkt. In ons land heeft de Voetbalwet de verdienste paal en perk gesteld te hebben aan de criminaliteit in en rond voetbalstadions, in die mate dat het hooliganisme intussen passé leek waardoor de term haast geschrapt werd in studieboeken over sport en samenleving. De donkere jaren van het hooliganisme waren klaarblijkelijk achter de rug. Quod non. Want het is niet omdat voetbalgeweld uit de stadions verbannen werd dat het weg is, zo blijkt nu.

De voorbije maanden is er sprake van een toenemende voetbalagressie. Een greep uit enkele mediaberichten: confrontatie tussen supporters van RC Genk en Dinamo Zagreb op een tiental kilometer van het stadion, supporter van Manchester City aangevallen door Club Brugge-fans op een snelwegpar-

king, voetbalhooligans organiseren knokpartijen in afgelegen bossen ... Opvallend hierbij is dat de aanleiding voor het geweld niet noodzakelijk nog gezocht dient te worden bij wat in het stadion gebeurt. Zinloos geweld dat niet langer intrinsiek aan het voetbal verbonden is, Parkings en bossen als nieuwe strijdarena's. Hooliganisme 2,0 noem ik het. Frustraties die al een tijd onderhuids smeulen en nu veruitwendigd worden, met het voetbal als forum/decorum en met corona als mogelijke versneller en versterker. Het voetbal als barometer ook voor een samenleving die sociaal, economisch en politiek polariseert. Politici en beleidsmakers nemen dit signalement best ernstig. Van FBI-agenten is geweten dat ze incognito voetbalmatches in Noord-Afrika en het Nabije Oosten bijwonen om aldus de politieke temperatuur op te meten. Maar voetbal fungeert best niet alleen als detector, het heeft ook een functie als motor. Het is bij uitstek een sport die mensen weet te binden. Verbinden in plaats van verdelen. Daar is in tijden van crisissen op het vlak van gezondheid, migratie of (financieel) klimaat nood aan. Naast spelverdelers op de grasmat ook spelverbinders op het maatschappelijke speelveld? Dan scoort voetbal zowel in als buiten het stadion. ■

Prof. Jeroen Scheerder is hoogleraar sportbeleid en sportsociologie aan de KU Leuven.